

มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว (Food Service Standard for Tourism)

สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว
กรมการท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การบริการ เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการที่ดีมีมาตรฐาน สะอาด สะดวกและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้รับบริการเป็นหัวใจสำคัญของคำว่าคุณภาพที่จะเป็น หลักประกันให้นักท่องเที่ยวมั่นใจว่า การท่องเที่ยวไทยมีคุณภาพในระดับสากล โดยมาตรฐานการสำคัญ มาตรการหนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การจัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการพัฒนามาตรฐานบริการ ด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ด้วยหลักการดังกล่าว กลุ่มพัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ได้กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อให้การบริการด้านอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาประเทศไทยได้รับความปลอดภัย และเกิดความเชื่อมั่นในการมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาประเทศไทย เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

กรมการท่องเที่ยวหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการด้านอาหารในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตาม ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ และมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและพัฒนาสถานประกอบการของตนเอง ให้สอดคล้องกับพื้นที่ ต่อไป

กรมการท่องเที่ยว
พฤศจิกายน 2553

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตการดำเนินงาน	
วิธีดำเนินการ	2
ประโยชน์ที่ได้รับ	3
บทที่ 2 ระดับมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว	3
บทที่ 3 กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว	5
องค์ประกอบ เกณฑ์ ตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติ/รายละเอียด	5
บทที่ 4 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว	13
เอกสารอ้างอิง	15
ภาคผนวก ก.	16
แบบสำรวจ (Cheek List) สำหรับประเมินมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว	15

บทนำ

ความเป็นมา

ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากและรัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การให้บริการด้านอาหารแก่นักท่องเที่ยวเป็นบริการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างสูง เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องบริโภคอาหาร ถ้าอาหารที่จัดไว้บริการไม่ปลอดภัยจนทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากอาหารและเครื่องดื่มเป็นสื่อแล้ว ก็จะมีผลกระทบเชิงลบอย่างรุนแรงต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้ประกอบการด้านอาหารเพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรง และยังเป็นส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความเชื่อมั่นต่อการให้บริการด้านอาหาร ซึ่งจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย

ดังนั้น กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดทำและพัฒนา มาตรฐานการท่องเที่ยว จึงได้สร้างดัชนีชี้วัดมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 20 เกณฑ์ และ 77 ตัวชี้วัด เพื่อกำหนดแนวทางการให้บริการด้านอาหารเพื่อการท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่มีคุณภาพและอยู่ในระดับมาตรฐาน โดยต้องการให้เป็นมาตรการหนึ่งเพื่อส่งเสริมการพัฒนา การท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินและจัดระดับคุณภาพมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. เสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในตลาดโลก
3. เพื่อลดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่สะอาด
4. เพื่อส่งเสริมการบริการด้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย
5. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านการให้บริการอาหารแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. **ด้านเนื้อหา** การจัดทำมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวครั้งนี้ ใช้กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานเป็นแนวทางการประเมิน ซึ่งมีจำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สถานที่ 2. อาหาร 3. กระบวนการ 4. บุคลากร 5. ภาชนะ/อุปกรณ์ 6. ความปลอดภัย 7. การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 8. การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้ โครงสร้างของ 8 องค์ประกอบจะประกอบด้วย 20 เกณฑ์และ 77 ตัวชี้วัด

2. **ด้านพื้นที่** เป็นสถานประกอบการด้านธุรกิจอาหาร ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานที่ปรุง ประกอบจำหน่ายอาหาร ได้แก่ ร้านจำหน่ายอาหาร โรงอาหาร แผงลอยจำหน่ายอาหาร ในพื้นที่ทั่วไป ทั้งนี้ให้ความสำคัญในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวทั่วประเทศ

3. **ด้านกลุ่มเป้าหมาย** เจ้าของสถานประกอบการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการด้านอาหาร

วิธีดำเนินการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. เสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในตลาดโลก
3. ช่วยลดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่สะอาด
4. ส่งเสริมการบริการด้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
5. ยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัยของคนไทยให้สูงขึ้น รวมทั้ง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้มีความมั่นใจและเชื่อถือในมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

ระดับมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. **ระดับพื้นฐาน (Minimum Standard)** เป็นระดับมาตรฐานที่ผู้ประกอบการด้านอาหารต้องมี และต้องปฏิบัติ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติ เทศกิจ พระราชบัญญัติกรมเจ้าท่า เป็นต้น ถ้าไม่มี หรือไม่ปฏิบัติตามถือว่าไม่ผ่านการพิจารณาในมาตรฐานนี้ จะไม่ได้รับการจัดระดับและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

2. **ระดับเพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Standard)** เป็นระดับมาตรฐานที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อรองรับ การท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ โดยให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 20 เกณฑ์ 77 ตัวชี้วัด โดยเน้นในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ ยกระดับคุณภาพบริการ สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งเป็นการพัฒนาช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล โดยผู้ประกอบการจะต้องมีคะแนน ผ่านเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำด้วย

กรอบดัชนีชี้วัดมาตรฐานบริการ อาหารเพื่อการท่องเที่ยว

กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว ที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 20 เกณฑ์ และ 77 ตัวชี้วัด รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติและรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 สถานที่ เกณฑ์ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 15 ตัวชี้วัด

1. สถานที่เตรียมปรุงอาหาร มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ*
  - 1.2 พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบร้อย สภาพดีไม่มีรอยแตกร้าว*
  - 1.3 ผนังและเพดานควรทาสีอ่อน เพื่อให้ร้านสว่าง สามารถมองเห็นสิ่งสกปรกได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ*
  - 1.4 โต๊ะเตรียมปรุงอาหารควรทำด้วยวัสดุผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย
  - 1.5 ผนังบริเวณเตาไฟต้องทำด้วยวัสดุทนความร้อน สะอาด*
  - 1.6 มีระบบการระบายอากาศที่ดี มีพัดลมดูดอากาศหรือปล่องระบายควัน
2. สถานที่รับประทานอาหาร มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 2.1 สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ*
  - 2.2 โต๊ะ เก้าอี้ แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยพร้อมใช้งาน
  - 2.3 มีแสงสว่างเพียงพอ*
  - 2.4 มีการระบายอากาศที่ดี ในกรณีห้องรับประทานอาหารที่มีเครื่องปรับอากาศต้องมีพัดลมดูดอากาศ*
  - 2.5 มีการกำหนด กฎระเบียบสำหรับสถานที่รับประทานอาหาร เช่น ติดเครื่องหมาย “ห้ามสูบบุหรี่” ไว้ในสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่
3. ห้องสุขา มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 3.1 สุขามีความสะอาดปลอดภัยถูกสุขลักษณะ*
  - 3.2 สุขาแยกการใช้ ชาย-หญิง (ห้องน้ำพนักงาน – ลูกค้า)
  - 3.3 มีส่วนบริหารให้แก่ผู้พิการ

- 3.3 สุขาตั้งอยู่ในส่วนพื้นที่เหมาะสมของสถานจำหน่ายอาหาร
- 3.4 มีอ่างล้างมือที่ใช้งานได้ดี และมีสบู่ใช้ตลอดเวลา

องค์ประกอบที่ 2 อาหาร เกณฑ์ประกอบด้วย 5 เกณฑ์ 11 ตัวชี้วัด

1. เนื้อสัตว์ มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 สด สะอาด ถูกสุขอนามัย
  - 1.2 ล้างให้สะอาดก่อนจัดเก็บโดยจำแนกประเภทต่างๆ ให้เป็นสัดส่วน
  - 1.3 เนื้อสัตว์ดิบต้องเก็บในอุณหภูมิที่ไม่สูงกว่า 5 องศาเซลเซียส
2. ผัก ผลไม้ มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 2.1 สด สะอาด ถูกสุขอนามัย
  - 2.2 ล้างให้สะอาดก่อนจัดเก็บโดยจำแนกประเภทต่างๆ ให้เป็นสัดส่วน*
  - 2.3 จัดเก็บในอุณหภูมิที่เหมาะสม
3. น้ำดื่ม/เครื่องดื่ม/น้ำแข็ง โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 3.1 สะอาด ถูกสุขอนามัย จัดเก็บในภาชนะที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ
  - 3.2 สะอาด ถูกสุขอนามัย มีเครื่องหมายรับรองทางราชการโรงงานได้รับการรับรองเรื่องหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (Good Manufacturing Practice - GMP)
  - 3.3 เก็บในภาชนะที่สะอาด มีฝาปิด ไม่นำอาหาร ผัก ผลไม้ หรือสิ่งอื่นใด มาแช่ปนกับน้ำแข็งเพื่อการบริโภค
4. สารปรุงแต่ง มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 4.1 มีความปลอดภัย มีเครื่องหมายรับรองของทางราชการ
  - 4.2 เก็บในภาชนะที่ไม่สร้างพิษ มีภาชนะปกปิดสะอาด

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ เกณฑ์ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ 4 ตัวชี้วัด

1. การเตรียมปรุงอาหาร มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 ไม่เตรียมปรุงอาหาร บริเวณหน้า หรือในห้องน้ำ/ส้วม ปรุงอาหารบนโต๊ะที่สูงจากพื้น
  - 1.2 ทำให้อาหารสุกโดยการใช้ความร้อนหรืออุณหภูมิสูงที่พอเหมาะไม่วางอาหารนานเกิน 2 ชั่วโมง
2. การจัดส่งและเก็บอาหารที่ปรุงเสร็จ มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 2.1 อาหารที่รอเตรียมเสิร์ฟควรมีระบบที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้าม
  - 2.2 มีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนระหว่างการขนส่งอาหารจากครัวไปสู่โต๊ะอาหาร

องค์ประกอบที่ 4 บุคลากร เกณฑ์ประกอบด้วย 1 เกณฑ์ 4 ตัวชี้วัด

1. **ผู้สัมผัสอาหาร** มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 มีสุขนิสัยที่ดีในการแต่งกายของผู้สัมผัสอาหาร (ผู้ปรุง ประกอบ และจำหน่ายอาหาร)*
  - 1.2 มีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อ ไม่เป็นโรคผิวหนัง และมีหลักฐานการตรวจสุขภาพประจำปีให้ตรวจสอบได้
  - 1.3 มีสุขนิสัยที่ดี ในระหว่างการเตรียมปรุง ประกอบ จำหน่าย และเสิร์ฟอาหาร*
  - 1.4 มีการพัฒนาบุคลากรด้านสุขาภิบาลอาหารและการบริการอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 5 ภาชนะ/อุปกรณ์ เกณฑ์ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 7 ตัวชี้วัด

1. **วัสดุที่ใช้งาน** มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 ภาชนะและอุปกรณ์ใช้ในงานทุกขั้นตอนต้องผลิตจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตราย*
  - 1.2 ประเภทวัสดุของภาชนะ/อุปกรณ์ มีความเหมาะสมกับการใช้งาน*
2. **การทำความสะอาด** มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 2.1 ใช้เครื่องมือล้างภาชนะที่มีประสิทธิภาพหรือล้างอุปกรณ์ด้วยวิธีการ 3 ขั้นตอน
    - ขั้นตอนที่ 1 ล้างด้วยน้ำยาล้างภาชนะ
    - ขั้นตอนที่ 2 ล้างด้วยน้ำสะอาด 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล
    - ขั้นตอนที่ 3 ล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง ในกรณีเกิดโรคระบาดทางเดินอาหารควรมีการฆ่าเชื้อโรคด้วยน้ำร้อน หรือ ผงปูนคลอรีน 60 %
  - 2.2 อุปกรณ์การล้างทำความสะอาดต้องอยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม.
  - 2.3 ใช้อ่างล้างภาชนะอุปกรณ์ ที่มีท่อระบายน้ำที่ใช้การได้ดี และต่อเข้าสู่บ่อดักไขมัน
3. **การเก็บรักษา** มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 3.1 การเก็บรักษา ต้องอยู่ในสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะ
  - 3.2 เก็บในภาชนะที่สะอาดมีการปกปิดที่ดี เพื่อป้องกันการปนเปื้อน

องค์ประกอบที่ 6 ความปลอดภัย เกณฑ์ประกอบด้วย 1 เกณฑ์ 5 ตัวชี้วัด

1. **สถานที่** มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 ได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข รวมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบ อื่นๆที่สืบเนื่องด้วย*
  - 1.2 มีความปลอดภัยในการให้บริการ ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีไม่มีมลภาวะ*
  - 1.3 มีระบบป้องกันสัตว์และแมลงต่างๆ
  - 1.4 มีการควบคุมปัจจัยการเกิดภัยต่างๆ เช่น อัคคีภัย แก๊ส ไฟฟ้าลัดวงจร เป็นต้น*
  - 1.5 มีการฝึกซ้อมเตรียมความพร้อมต่อกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการนักท่องเที่ยว เกณฑ์ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 18 ตัวชี้วัด

1. ผู้ให้บริการ มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม
  - 1.2 มีรายการอาหาร พร้อมระบุราคาที่เป็นธรรม
  - 1.3 สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างชาติดกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้
  - 1.4 มีความรู้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการ
  - 1.5 ให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว เรียบร้อย
  - 1.6 มีการระบบการบริหารจัดการปัญหาด้านการบริการ
  - 1.7 สามารถให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงได้
2. สถานที่ให้บริการ มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 2.1 มีความสะดวกในการเข้าไปใช้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า
  - 2.2 มีหลักฐานแสดงการรับรองมาตรฐานอาหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 2.3 การจัดระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
3. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดของตัวชี้วัด ดังนี้
  - 3.1 การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมสำหรับการให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม
  - 3.2 การทักทาย นำลูกค้าไปที่โต๊ะ และการรับคำสั่งอาหารเครื่องดื่มอย่างเหมาะสม
  - 3.3 การเสิร์ฟอาหาร อย่างถูกต้องเหมาะสมกับประเภทของอาหารนั้นๆ
  - 3.4 เสิร์ฟเครื่องดื่ม อย่างถูกต้องเหมาะสมกับประเภทของเครื่องดื่ม
  - 3.5 การเก็บภาชนะ อุปกรณ์ที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้งานบนโต๊ะอาหาร
  - 3.6 การเรียกเก็บเงินจากลูกค้า มีความถูกต้อง ชัดเจน
  - 3.7 การอำนวยความสะดวกเมื่อลูกค้าออกจากห้องอาหาร
  - 3.8 มีการประชุมทีมงานก่อนและหลังการให้บริการ อย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่ 8 การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม เกณฑ์ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 13 ตัวชี้วัด

1. นำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดตัวชี้วัด ดังนี้
  - 1.1 มีธรรมาภิบาลองค์กร (Organizational Governor) ได้แก่ การดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เช่น การชำระภาษี การไม่ละเมิดต่อสิทธิทางทรัพย์สินและปัญญา เป็นต้น
  - 1.2 สิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงาน (Human Rights & Fair Labor Practice) ได้แก่ การจัดสรรผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม เรื่องของความเท่าเทียมกันในการทำงาน ระบบค่าชดเชย ตอบแทน ต่างๆ เป็นต้น
  - 1.3 ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค (ในการรับรู้ข่าวสารรวมทั้งคำพรรณาคูณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอ)

- 1.4 มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ชุมชนใกล้เคียง
- 1.5 ไม่มีสิ่งทำลายภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ**

2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดตัวชี้วัด ดังนี้

- 2.1 สร้างความตระหนักเรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.2 มีระบบการกำจัดขยะที่ดีมีประสิทธิภาพ
- 2.3 มีระบบบำบัดน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ
- 2.4 มีการส่งเสริมให้ใช้วัสดุที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม
- 2.5 ส่งเสริมการประหยัดพลังงานและน้ำ

3. การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน มีแนวปฏิบัติและรายละเอียดตัวชี้วัด

ดังนี้

- 3.1 มีการร่วมกิจกรรมของชุมชนในการรักษาสิ่งดีงาม วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ*
  - 3.2 เป็นสมาชิกสมาคม ชมรมต่างๆ และมองหาช่องทางความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ
- อย่างต่อเนื่อง
- 3.3 สนับสนุนผลิตภัณฑ์จากชุมชนท้องถิ่น

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน

มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

ก่อนที่จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว ควรทราบคำจำกัดความของคำว่า “มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว” เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตลอดจนการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำจำกัดความของมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว หมายถึง การกำหนดแนวทางในการให้บริการด้านอาหารอันประกอบไปด้วยเรื่องของ สถานที่ปรุง ประกอบ จำหน่าย ผลิตภัณฑ์อาหารและจัดบริการอาหาร โดยคำนึงถึงเรื่องสุขลักษณะและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

วิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

1. การสร้างแบบประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในครั้งนี้ ใช้แบบประเมิน โดยมีเนื้อหาตามกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยว 8 องค์ประกอบ 20 เกณฑ์ และ 76 ตัวชี้วัด กำหนดให้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ค่าคะแนน	หมายถึง
5	ดีมาก
4	ดี
3	ปานกลาง
2	พอใช้
1	ควรปรับปรุง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หลักการวิเคราะห์

หลังจากที่คณะกรรมการลงในพื้นที่ตั้งของสถานประกอบการด้านธุรกิจอาหารที่ขอรับการประเมินและดำเนินการประเมินตามแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว นำแบบประเมินดังกล่าวมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์โดยสมการ ดังนี้

$$\Sigma X = X1 + X2 + X3 + X4 + X5 + X6 + X7 + X8$$

ความหมายของสัญลักษณ์

- SX หมายถึง ค่าระดับคะแนนทั้งหมด เท่ากับ 0 - 385 คะแนน
X1 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านสถานที่ เท่ากับ 0 - 75 คะแนน
X2 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านอาหาร เท่ากับ 0 - 55 คะแนน
X3 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านกระบวนการ เท่ากับ 0 - 20 คะแนน
X4 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านบุคลากร เท่ากับ 0 - 20 คะแนน
X5 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านภาชนะ/อุปกรณ์ เท่ากับ 0 - 35 คะแนน
X6 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านความปลอดภัย เท่ากับ 0 - 25 คะแนน
X7 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เท่ากับ 0 - 90 คะแนน
X8 หมายถึง ค่าระดับคะแนนด้านการตระหนักรักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม เท่ากับ 0 - 65 คะแนน

2.2 เกณฑ์การแปลความหมายของมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว นำค่าระดับคะแนนของแต่ละด้านที่ได้แปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

1. สถานที่

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	68 - 75
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	60 - 67
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	53 - 59
4. พอใช้	60 - 69.9	45 - 52
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 44

2. อาหาร

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	50 - 55
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	44 - 40
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	39 - 34
4. พอใช้	60 - 69.9	33 - 38
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 32

3. กระบวนการ

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	18 - 20
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	16 - 17
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	14 - 15
4. พอใช้	60 - 69.9	12 - 13
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 11

4. บุคลากร

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	18 - 20
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	16 - 17
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	14 - 15
4. พอใช้	60 - 69.9	12 - 13
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 11

5. ภาวะ/อุปกรณ์

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	32 - 35
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	28 - 31
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	25 - 27
4. พอใช้	60 - 69.9	21 - 24
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 20

6. ความปลอดภัย

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	23 - 25
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	20 - 22
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	17 - 19
4. พอใช้	60 - 69.9	14 - 16
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 13

7. การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	81 - 90
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	72 - 80
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	63 - 71
4. พอใช้	60 - 69.9	54 - 62
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 53

8. การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	59 - 65
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	52 - 58
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	46 - 51
4. พอใช้	60 - 69.9	39 - 45
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 38

9. ภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

ระดับคุณภาพของดัชนีชี้วัด	ร้อยละ	ระดับคะแนน
1. ดีเยี่ยม (5 ดาว)	90 - 100	347 - 385
2. ดี (4 ดาว)	80 - 89.9	308 - 346
3. ปานกลาง (3 ดาว)	70 - 79.9	270 - 307
4. พอใช้	60 - 69.9	231 - 269
5. ควรปรับปรุง	0 - 59.9	0 - 230

ทั้งนี้ ตัวชี้วัด ต้องประเมินผ่านระดับพอใช้ หรือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ทุกองค์ประกอบ ถ้าองค์ประกอบใด ไม่ผ่านระดับดังกล่าว จะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2545). **คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันและลดมลพิษร้านอาหาร** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงสว่างเวสต์เพรส.

กรมอนามัย, กองสุขาภิบาลอาหาร (2542) เอกสารโครงการสุขาภิบาลอาหารส่งเสริมการท่องเที่ยว **สนับสนุนเศรษฐกิจไทย Clean Food Good Taste.**

กองสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย. **ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับร้านอาหาร.**

กองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. **คู่มือผู้ประกอบการร้านอาหาร.**

กองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. **คู่มือสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้สัมผัสอาหาร.**

กองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. **בודักไขมัน คินน้ำใส ให้สิ่งแวดล้อม.**

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549). **การส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ.**

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544). **แผนปฏิบัติการการพัฒนาบริการท่องเที่ยวรายงานฉบับสมบูรณ์.** โดยบริษัทออร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด. กรุงเทพฯ.

นฤมล นันทรักษ์ (2550). **ภัตตาคารไทยในอนาคตกับการบริหารจัดการร้านอาหารให้ยั่งยืน** หนังสือครบรอบ 30 ปี สมาคมภัตตาคารไทย.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2546). **เอกสารชุดอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน** นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2546). **การพัฒนาการให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม ของร้านอาหาร ภัตตาคาร** หนังสือครบรอบ 30 ปี สมาคมภัตตาคารไทย.

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. **108 วิธีประหยัดพลังงาน.**

สำนักงานเลขานุการโครงการฉลากเขียว สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. **คู่มือเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คุณภาพเพื่อสิ่งแวดล้อม ปี 2550.**

ภาคผนวก

// บบสำรวจ (Cheek List)

สำหรับประเมินมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

แบบสำรวจ (Check List) ประเมินมาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมินคะแนน : พิจารณาควบคู่กับหลักเกณฑ์การให้คะแนน (ส่วนที่ 2)

1 หมายถึง ควรปรับปรุง   2 หมายถึง พอใช้   3 หมายถึง ปานกลาง   4 หมายถึง ดี   5 หมายถึง ดีมาก
องค์ประกอบที่ 1 สถานที่

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. สถานที่เตรียมปรุงอาหาร	1	สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ* - สะอาด ไม่มีฝุ่นละออง คราบสกปรก ไขมัน หยากไยติดอยู่ (3) - ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเตรียม/ปรุงอาหารหรือการรักษาความปลอดภัย อยู่ในพื้นที่ เช่น ขวดยาฆ่าแมลง (3) - พื้นที่เพียงพอและเหมาะกับการทำงาน โดยคำนึงถึงจำนวนพนักงาน อุปกรณ์ที่ใช้และปริมาณงาน (5) - จัดที่เก็บสัมภาระสำหรับพนักงาน (Locker) (5)		
	2	พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เรียบร้อย สภาพดีไม่มีรอยแตกร้าว* - พื้นของอาคารที่ใช้ในการประกอบหรือปรุงอาหาร จะต้องทำด้วยวัสดุแผ่นเรียบที่มีความทนทาน ไม่ดูดซึมน้ำ ไม่นองญาติให้ใช้พื้นไม้ คอนกรีต (3) - อยู่ในสภาพดี มีรอยแตกร้าว/ชำรุดไม่เกิน 1/10 ของพื้นที่ พื้นครัวแห้งไม่ลื่น หรือมีน้ำขัง (3) - สำหรับครัวขนาดใหญ่พื้นที่ต้องมีความลาดเอียง หรือออกแบบ/ปรับระดับพื้นเพื่อให้สามารถระบายน้ำได้ดีเพื่อไม่ให้มีน้ำขัง (5) - ท่อสารหนูบโภค (เช่น สายไฟ ท่อน้ำ ท่อแก๊ส) แบบท่อลอย ตัวท่อต้องห่างจากพื้นที่ติดผนังอย่างน้อย 6 นิ้ว (5)		
	3	ผนังและเพดานควรทาสีอ่อนเพื่อให้อากาศสามารถมองเห็นสิ่งสกปรกได้ง่ายมีแสงสว่างเพียงพอ* - ฉากกัน ผนัง และเพดาน ต้องมีผิวเรียบ ไม่ดูดซับน้ำ ทาสีอ่อนสามารถล้างทำความสะอาดง่าย (3) - ออกแบบให้แสงสว่างเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน วางตำแหน่งหลอดไฟไม่ให้มีโอกาสตกหล่นใส่อาหาร (3) - ติดตั้งหลอดไฟในตำแหน่งที่ไม่เกิดเงาทอดตัวในลักษณะขัดขวางการทำงาน (3) - มีเครื่องป้องกันหลอดไฟที่อยู่เหนือบริเวณเตรียมอาหาร (ฝาครอบใต้หลอดไฟ) (5) - รอยต่อระหว่างผนังกับพื้นมีลักษณะโค้งมนไม่เป็นมุม (ควรมีแผ่นกันขอบพื้น:บัว) (5) - ต้องไม่เห็นคานโผล่ออกมาบริเวณเพดาน (5)		

องค์ประกอบที่ 1 สถานที่ (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. สถานที่เตรียมปรุงอาหาร	4	โต๊ะเตรียมปรุงอาหารควรทำด้วยวัสดุผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. - โต๊ะไม้ บุด้วยสแตนเลสในบริเวณที่สัมผัสอาหาร (3) - โต๊ะเตรียมปรุงอาหารผลิตจากวัสดุที่ปลอดภัย; ไม้ดัดซึมน้ำ; ผิวเรียบ; ทำความสะอาดได้ง่าย ทนการกัดกร่อน; สแตนเลสสตีล (5) - พื้นโต๊ะที่ใช้เตรียม ปรุงอาหาร ต้องสูงจากพื้น 60 เซนติเมตร (5)		
	5	ผนังบริเวณเตาไฟต้องทำด้วยวัสดุทนความร้อน สะอาด - ผนังบริเวณเตาไฟต้องทำด้วยวัสดุทนความร้อน เช่น กระเบื้อง สแตนเลส ฯ (3) - เตาไฟจัดตั้งอยู่ในจุดที่มีการถ่ายเทอากาศ ไม่ตั้งอยู่กลางห้องครัว (3) - มีการดูแลรักษาความสะอาด เพื่อป้องกันไม่ให้สะเก็ดผง / ฝุ่นจากผนังหรือเพดานร่วงหล่นไปยังอาหาร (5)		
	6	มีระบบการระบายอากาศที่ดี มีพัดลมดูดอากาศหรือปล่องระบายควัน - มีพื้นที่ของประตูและหน้าต่างและช่องระบายลมไม่น้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ห้อง อาจเสริมด้วยระบบพัดลมดูดอากาศ (3) - บำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในการระบายอากาศให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอไม่ให้ฝุ่นละออง (3) - ตะแกรงที่เก็บหรือแขวนภาชนะ และจานชามทำครัวจะต้องไม่ติดตั้งไว้ใต้บริเวณฝาครอบช่องระบายอากาศ (5) - จัดให้มีเทอร์โมมิเตอร์สำหรับห้องครัว และควรมีอุณหภูมิที่เหมาะสม (75 ฟาเรนไฮต์) มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม (5)		
2. สถานที่รับประทานอาหาร	7	สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ - พื้นห้อง จะต้องสะอาดปราศจากกลิ่นหรือคราบสกปรกต่าง ๆ ไม่มีเศษขยะหรือสิ่งของใดตกหล่นที่พื้น (3) - เพดาน ผนังห้อง สะอาด ไม่มีฝุ่นหรือหยากไย่ (3) - โคมไฟ ตะเกียงหรือเทียน (ถ้ามี) สะอาด ดูปดีและมีสภาพพร้อมใช้งาน (3) - โต๊ะ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการบริการ จัดเป็นระเบียบเรียบร้อย (3) - บริเวณที่ให้แขกนั่งรอ (ถ้ามี) ต้องสะอาดเรียบร้อย (3) - มีสภาพชำรุด ไม่เกิน 1/10 ของพื้นที่ (3) - มีการวางแผนจัดที่นั่งอย่างลงตัวไม่แออัด พนักงานสามารถเดินให้บริการแขกอย่างทั่วถึง (5)		

องค์ประกอบที่ 1 สถานที่ (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
2. สถานที่รับประทานอาหาร	8	โต๊ะ เก้าอี้ แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยพร้อมให้บริการ - โต๊ะเก้าอี้ สำหรับรับประทานอาหารอยู่ในสภาพดีมั่นคงแข็งแรง พื้นผิวเรียบไม่หลุดลอกหรือถลอกจนก่อให้เกิดความสกปรก (3) - ไม่มีคราบอาหาร หรือคราบสกปรก (3) - มีการจัดโต๊ะพร้อมให้บริการ (ผ้าปูโต๊ะ, ผ้าเช็ดปาก, แก้วน้ำ, จาน, ชาม, ช้อนส้อมมีด, เครื่องปรุง, แจกัน ฯลฯ) (5)		
	9	มีแสงสว่างเพียงพอ* - มีแสงสว่างเพียงพอที่จะมองเห็นสิ่งสกปรกได้ชัดเจน (3) - ติดตั้งหลอดไฟในตำแหน่งที่ไม่เกิดเงาทอดตัวในลักษณะขัดขวางการทำงาน (5) - วางตำแหน่งหลอดไฟไม่ให้มีโอกาสดกหล่นใส่อาหาร (5) - ทำความสะอาดหลอดไฟสม่ำเสมอ เพื่อให้ไม่เหลือสิ่งสกปรกที่ติดหลอดไฟหลุดร่วงลงสู่อาหาร (5)		
	10	มีการระบายอากาศที่ดีในกรณีห้องรับประทานอาหารที่มีเครื่องปรับอากาศต้องมีพัดลมดูดอากาศ* - มีการระบายอากาศที่ดีไม่ร้อนอบอ้าว ไม่มีฝุ่น ไม่มีกลิ่นคาว หากมีห้องปรับอากาศให้ติดตั้งพัดลมดูดอากาศ (3) - พัดลม/แอร์/พัดลมดูดอากาศอยู่ในสภาพดีใช้การได้ดี ไม่มีฝุ่นเกาะ (5)		
	11	มีการกำหนด กฎระเบียบสำหรับสถานที่รับประทานอาหาร เช่น ติดเครื่องหมายห้ามต่าง ๆ - จัดทำกฎระเบียบ ข้อบังคับ สำหรับสถานที่รับประทานอาหาร (3) - มีป้าย สัญลักษณ์ หรือข้อความแจ้ง และติดไว้ในที่เห็นได้ชัดเจน (5)		
3. ห้องสุขา	12	สุขามีความสะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ* - พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่กอดโถส้วมสะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ พื้นห้องส้วมแห้ง หรือไม่ลื่น ไม่มีน้ำขัง (3) - ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึม ตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือหรือบริเวณใกล้เคียง (3) - สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลและถังเก็บกักไม่รั่ว แตก หรือชำรุด (3) - ประตูที่จับเปิด-ปิด และที่ล็อกคานในสะอาดอยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ (3) - มีการระบายอากาศดี มีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ห้องหรือมีเครื่องระบายอากาศ (3) - มีการจัดทำระบบที่ไม่ใช้สัมผัสผู้ส่งมอบมูลฝอยเพื่อช่วยลดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ดี (5) - จัดให้มีการทำความสะอาด และระบบการควบคุมตรวจตรา เป็นประจำควรทำความสะอาดอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง (5)		

องค์ประกอบที่ 1 สถานที่ (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. สถานที่เตรียมปรุงอาหาร	13	สุขาแยกการใช้ ชาย-หญิง แยกห้องน้ำพนักงาน-ลูกค้า* - การแยกเป็นห้องส้วมสำหรับชาย-หญิง อย่างน้อย 1 ห้อง โดยมีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน (3) - จำนวนห้องส้วมในร้านอาหาร ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะและต้องจัดให้มีเครื่องสุขภัณฑ์ไว้ตามจำนวนอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ (ดูเอกสารประกอบ) (5) - มีการแยกห้องน้ำระหว่างพนักงานและลูกค้า (5)		
	14	สุขาตั้งอยู่ในส่วนพื้นที่เหมาะสมของสถานจำหน่ายอาหารและไม่มีประตูเปิดสู่บริเวณเตรียมปรุงฯ* - ไม่มีประตูหรือช่องทางที่ติดต่อกับบริเวณที่เตรียม ปรุง อาหาร หรือเก็บอาหารทุกชนิด (3) - บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลับตา/เปลี่ยว (5)		
	15	มีอ่างล้างมือที่ใช้งานได้ดี และมีสบู่ใช้ตลอดเวลา* - อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้ระบบปิด-เปิดน้ำ (3) - มีกระดาษชำระและสบู่ล้างมือเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ (3) - ก๊อกน้ำ และถังขยะ ทุกอันที่ให้บริการในห้องน้ำจะต้องจัดทำระบบที่ไม่ใช้มือสัมผัสเพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค (5) - ร้านอาหารที่อยู่ในห้างสรรพสินค้าควรจัดให้มีอ่างล้างมือสำหรับลูกค้าภายในร้าน (5)		

องค์ประกอบที่ 2 อาหาร

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. เนื้อสัตว์	16	สด สะอาด ถูกสุขอนามัย* - เลือกซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น ตลาดสดหน้าซ้อ หรือ ตลาดที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานภาครัฐ (3) - เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากสถานที่ผลิตอาหารที่ได้การรับรองระบบคุณภาพอาหาร ได้แก่ Q Brand, GMP หรือ HACCP เป็นต้น (5)		
	17	ล้างให้สะอาดก่อนจัดเก็บโดยจำแนกประเภทต่าง ๆ ให้เป็นสัดส่วน* - ก่อนนำไปปรุงต้องล้างให้สะอาด โดยเฉพาะสิ่งสกปรกที่ติดมากับไขมัน ก่อนนำมาเก็บไว้ในตู้เย็น ไม่แช่เนื้อสัตว์ในน้ำ (3) - ในแต่ละชั้นควรมีถาดป้องกันน้ำที่หยดจากเนื้อสัตว์ซึ่งอาจสามารถถ่ายเทไปสู่อาหารชนิดอื่นได้ (3) - มีการจัดวางอาหารอย่างเป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน แยกประเภทอาหารไม่ให้ปะปนกัน (5)		

องค์ประกอบที่ 2 อาหาร (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. เนื้อสัตว์		- เก็บในภาชนะปิดสนิท ป้องกันการดูดกลิ่นและควรแยกอาหารสดจำพวกเนื้อ สัตว์ปีก และอาหารทะเลออกจากอาหารสุก (5) - เก็บรักษาเนื้อสัตว์ในตู้เย็นเพียงแค่ 70 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ในตู้เย็น (5)		
	18	เนื้อสัตว์ดิบต้องเก็บในอุณหภูมิที่ไม่สูงกว่า 5 องศาเซลเซียส - เนื้อสด จะต้องเก็บในอุณหภูมิต่ำกว่า 0 °C ในขณะที่เนื้อสัตว์ที่อยู่ในระหว่างรอการปรุงให้เก็บในอุณหภูมิตู้เย็น คือ 5-7 °C (3) - ตู้เย็นต้องทำด้วยวัสดุที่มีผิวเรียบ มีสภาพดี ประตูและขอบยางมีสภาพดี สะอาดไม่มีน้ำแข็งเกาะหนาเกินกว่า 1 นิ้ว (5) - มีการติดตั้งเทอร์โมมิเตอร์ในบริเวณที่สามารถอ่านอุณหภูมิได้ตลอดเวลาจากภายนอก (5)		
2. ผักผลไม้	19	สด สะอาด ถูกสุขอนามัย - เลือกซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น ตลาดสดหน้าชื่อหรือตลาดที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานภาครัฐ (3) - เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพอาหาร ได้แก่ Q Brand ผักปลอดสารพิษ ผักกางมุง ผักอนามัย เป็นต้น (5)		
	20	ล้างให้สะอาดก่อนจัดเก็บโดยจำแนกประเภทต่างๆ ให้เป็นสัดส่วน* - มีวิธีการทำให้สารพิษตกค้างในผักลดน้อยลง ด้วยวิธีการต่างๆ ก่อนนำประกอบอาหารรับประทาน (3) - จำแนกเป็นสัดส่วน มีการติดป้ายชี้บ่งเพื่อแสดงชื่อ และวันที่นำเข้า (ล้างชื่อ) (5)		
	21	จัดเก็บในอุณหภูมิที่เหมาะสม - มีวิธีการในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของผัก ผลไม้ชนิดนั้นๆ (ดูเอกสารประกอบ) (5)		
3. น้ำดื่ม/เครื่องดื่ม/น้ำแข็ง	22	น้ำดื่ม/เครื่องดื่ม สะอาด ถูกสุขอนามัย จัดเก็บถูกสุขลักษณะ - ขวด/ถังที่ใช้บรรจุต้องสะอาดบริเวณฝาปิด ต้องไม่มีคราบปนเปื้อน ฝาต้อง ปิดสนิท มีแผ่นพลาสติกปิดฝาทิ้งชั้นหนึ่ง (3) - รายละเอียดบนฉลากครบถ้วน เช่น ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต ปริมาตรสุทธิ โดยเฉพาะต้องมีเครื่องหมาย อย. (5) - การปรุงร น้ำดื่ม น้ำบริโภค จะต้องนำมาปรุงโดยวิธีการต้ม การกรองที่ถูกหลักเพื่อให้ได้น้ำดื่มที่สะอาดเหมาะสมในการบริโภค (3) - ภาชนะจัดเก็บน้ำดื่ม/เครื่องดื่มต้องจัดเก็บในภาชนะที่สะอาด มีการปกปิดมีก๊อกรหรือทางเท้าน้ำริน หรือภาชนะดักที่มีด้ามยาว (5) - จัดตั้งวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. (5)		

องค์ประกอบที่ 2 อาหาร (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
3. น้ำดื่ม/เครื่องดื่ม/น้ำแข็ง	23	น้ำแข็งสะอาด ถูกสุขอนามัยมีเครื่องหมายรับรองทางราชการโรงงานได้รับการรับรองเรื่อง (GMP)* - เลือกผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง อย.แต่ยังไม่ได้รับ GMP (3) - เลือกผลิตภัณฑ์มีเครื่องหมายรับรองทางราชการ หรือโรงงานได้รับการรับรอง GMP (5)		
	24	เก็บในภาชนะที่สะอาดมีฝาปิด ไม่นำอาหารผัก ผลไม้หรือสิ่งอื่นใดมาแช่ปนกับน้ำแข็งเพื่อบริโภค* - ถังน้ำแข็งต้องเป็นถังที่บรรจุน้ำแข็งอย่างเดียวยกเว้นให้มีได้เฉพาะที่ตักน้ำแข็งมีด้ามเพื่อใช้ตักน้ำแข็งเท่านั้น (3) - ไม่นำอาหารผัก ผลไม้ หรือสิ่งอื่นใดมาแช่ปนกับน้ำแข็งเพื่อบริโภค (3) - ภาชนะที่ใช้เก็บสามารถล้างทำความสะอาดได้ง่าย และต้องมีฝาปิดมิดชิด (3) - ภาชนะที่ใช้ตักต้องมีด้ามยาว เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนขณะตักน้ำแข็ง (3) - ภาชนะที่บรรจุน้ำแข็งมีความสะอาดไม่มีตะกอนอยู่ก้นถัง และมีการทำความสะอาดอยู่เสมอ (5) - ไม่ตั้งวางถังบรรจุน้ำแข็งอยู่บนพื้น ทางเท้าใกล้ถังขยะ หรือห้องน้ำ (5)		
4. สารปรุงแต่ง	25	มีความปลอดภัย มีเครื่องหมายรับรองของทางราชการหรือเลขสารบบอาหาร (อย.กำกับ)* - ฉลาก จะต้องแสดงชื่อเครื่องปรุงรสอาหารน้ำหนักสุทธิ/ปริมาณสุทธิเป็นระบบเมตริก - ส่วนประกอบ เครื่องหมายมาตรฐาน (อย./หรือ มอก.) ชื่อ และที่ตั้ง สถานที่ผลิต วัน เวลาที่ผลิตหมดอายุ - ต้องสะอาด ไม่มีตะกอน มีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน หรือลักษณะตามธรรมชาติของเครื่องปรุงรสอาหาร		
	26	มีการจัดเก็บที่เหมาะสมกับประเภทสารปรุงแต่งนั้น ๆ และมีระบบการหมุนเวียนการใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ* - จัดเก็บและจัดวางแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเภทไม่ปะปนกับสารอื่นที่บริโภคไม่ได้ - ภาชนะที่ใช้ใส่เครื่องปรุงเช่น น้ำผสมสายชู น้ำจิ้มที่มีฤทธิ์กัดกร่อนได้ ต้องใช้ภาชนะแก้ว กระเบื้องเคลือบ พร้อมทั้งฝาปิด - ซ่อนดักควรใช้กระเบื้องเคลือบขาวถ้าใช้สแตนเลสควรเป็นชนิด 18-8 - สารปรุงแต่งอาหารที่ไม่มีฤทธิ์กัดกร่อนเช่น น้ำตาล ควรเก็บในภาชนะที่สะอาด สามารถทำความสะอาดได้ง่าย มีฝาปิด		

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. การเตรียมปรุงอาหาร	27	ไม่เตรียมปรุงอาหาร บริเวณหน้า หรือในห้องน้ำ/ส้วม ปรุงอาหารบนโต๊ะที่สูงจากพื้น* - ห้องส้วมไม่ควรเปิดประตูไปทางบริเวณเตรียม เก็บ หรือ เสริฟอาหาร (3) - โต๊ะปรุงอาหารสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร (5)		
	28	ทำให้อาหารสุกโดยใช้ความร้อนหรืออุณหภูมิสูงที่พอเหมาะไม่วางอาหารนานเกิน 2 ชั่วโมง* - ปรุงอาหารอยู่ที่อุณหภูมิ 73.88 องศาเซลเซียส - อาหารที่ประกอบปรุงเสร็จแล้วควรรีบนำไปเสิร์ฟทันทีสำหรับอาหารที่รอเสิร์ฟนานกว่า 2 ชั่วโมง จะต้องมียุทธวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม		
2. การจัดเก็บอาหารที่ปรุงเสร็จ	29	อาหารที่รอเตรียมเสิร์ฟควรมีระบบที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้าม* - อาหารปรุงสำเร็จ ต้องเก็บในตู้ หรือภาชนะที่สะอาด มีฝาปิดป้องกันสัตว์นำโรคได้ - สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. และต้องอยู่ห่างจากที่ล้างมือ หรืออ่างล้างอุปกรณ์อย่างน้อย 1 เมตร - มีระบบป้องกันการปนเปื้อนจากการปฏิบัติโดยลูกค้า เช่น มีที่กันน้ำลาย หรือช้อนกลางสำหรับตักแบ่ง		
	30	มีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนระหว่างการขนส่งอาหารจากครัวไปสู่โต๊ะอาหาร* - ติดป้ายห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องในการเตรียมและเสิร์ฟอาหารเข้ามาในบริเวณครัว - พนักงานที่ขนย้ายอาหารต้องแต่งตัวเรียบร้อย ไม่สวมรองเท้าแตะระหว่างปฏิบัติงาน รวบผมเรียบร้อย ๆ - เส้นทางเคลื่อนย้ายอาหารจะต้องไม่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อน - มียุทธวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่อาหารระหว่างการขนย้ายและการพักรออาหาร เช่น การใช้ภาชนะที่มีฝาปิด		

องค์ประกอบที่ 4 บุคลากร

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. ผู้สัมผัสอาหาร	31	มีสุขนิสัยที่ดีในการแต่งกายของผู้สัมผัสอาหาร (ผู้ปรุง ประกอบ และจำหน่ายอาหาร)* - สวมเสื้อผ้าที่สะอาด และสวมเสื้อมีแขน และสวมชุดกันเปื้อนที่สะอาด มีสีอ่อนเพื่อให้สังเกตเห็นความสกปรกได้ง่าย (3) - สวมหมวกคลุมหรือตาข่ายคลุมผมขณะเตรียม ประกอบ ปรุง อาหาร (3) - สวมรองเท้าหุ้มส้น ไม่ควรสวมรองเท้าแตะ (3) - เครื่องประดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นาฬิกาข้อมือ และแหวนไม่ควรสวมใส่ (3) - มีหลักฐานการจัดทำรายงานบันทึกผลการตรวจสอบสุขลักษณะนิสัยส่วนบุคคลของผู้สัมผัสอาหารอย่างสม่ำเสมอ ให้ตรวจสอบได้ (5)		
	32	มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ ไม่เป็นโรคผิวหนัง และมีหลักฐานการตรวจสอบสุขภาพประจำปี - เมื่อมีบาดแผล ให้ใช้พลาสติกปิดแผลให้เรียบร้อยและหากจำเป็นต้องสัมผัสอาหารให้สวมถุงมือทุกครั้ง - เมื่อมีโรคติดต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคท้องร่วง ควรหยุดพักอยู่บ้านจนกว่าจะหาย - ผู้สัมผัสอาหารทุกคนมีหลักฐานใบรับรองแพทย์ (ประเภททั่วไป 5 โรค) - ผู้ปรุงอาหารผ่านการตรวจจุงจาะ/ตรวจเพาะเชื้อจากช่องทวารหนัก/เอ็กซเรย์ปอดเพื่อคัดกรอง Food-borne disease carrier		
	33	มีสุขนิสัยที่ดี ในระหว่างการเตรียมปรุง ประกอบ จำหน่ายและ เสริฟอาหาร* - ทุกครั้งที่ไอหรือจาม ควรใช้ผ้าเช็ดหน้าปิดปาก จมูก และควรอยู่ห่างจากบริเวณที่มีอาหารปรุงสุกแล้ววางอยู่ - ไม่พูดคุย ไม่สูบบุหรี่ในขณะที่กำลังประกอบ-ปรุงอาหาร - การชิมอาหาร ให้ตักอาหารใส่ถ้วยเล็ก ๆ แล้วใช้ช้อนหรือส้อมชิมอาหารโดยเฉพาะ - ไม่ใช่มือหยิบจับอาหารโดยตรง ควรใช้ช้อน ทัพพี คีมคีบอาหาร หรือถุงมือสำหรับหยิบจับอาหาร - ขณะประกอบปรุง สิร์ฟอาหารต้องไม่ทำมือให้สกปรก เช่น แคะจมูก เกาศีรษะลูบหน้าหรือสัมผัสอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย - การหยิบจับภาชนะ ต้องจับให้ถูกหลัก คือไม่สัมผัสกับส่วนที่สัมผัสกับอาหาร - มีการกำหนดและจัดทำข้อปฏิบัติสำหรับพนักงาน		

องค์ประกอบที่ 4 บุคลากร (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. ผู้สัมผัสอาหาร	34	มีการพัฒนาบุคลากรด้านสุขาภิบาลอาหารและการบริการฯ อย่างต่อเนื่อง - มีการดำเนินการอบรมพนักงานใหม่/ปฐมนิเทศอย่างเหมาะสมเพื่ออธิบายถึงระเบียบวินัยต่างๆ ลำดับขั้นตอนในการทำงาน - มีหลักฐานการอบรม/พัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน เช่น บันทึกสรุปผลการประชุม ใบประกาศนียบัตร วุฒิบัตรฯ - มีแผนการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง - มีการสร้างคู่มือขั้นตอนการให้บริการเป็นระบบเดียวกัน - จัดทำทะเบียนพนักงานและมีระบบการประเมิน/ตรวจสอบ ที่มีประสิทธิภาพ		

องค์ประกอบที่ 5 ภาชนะ/อุปกรณ์

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. วัสดุที่ใช้งาน	35	ภาชนะและอุปกรณ์ใช้ในงานทุกชั้นตอนต้องผลิตจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตราย - ภาชนะที่ใส่เครื่องปรุง ต้องทำด้วยวัสดุทนการกัดกร่อนได้ดี เช่น กระจ่างเคลือบขาว สแตนเลส มีฝาปิด* - เชียงต้องอยู่ในสภาพดีไม่ชำรุดหรือแตกเป็นร่องไม่มีเชื้อราเขียงและมีดต้องแยกใช้ระหว่างอาหารสดอาหารปรุงสุกและผลไม้ - ช้อน ส้อม ตะเกียบ ต้องทำด้วยวัสดุไม่เป็นพิษ ตะเกียบควรเป็นไม้ไม่ดกแดงสี หรือเป็นพลาสติกสีขาวหรือครีม - ภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ใส่อาหาร ต้องทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัยไม่ถูกกัดกร่อนด้วยอาหารที่มีความเป็นกรดสูง หรืออาหารร้อน ได้แก่ - ภาชนะกระจ่าง เซรามิก หรือ ภาชนะสแตนเลสตีล		

องค์ประกอบที่ 5 ภาวะ/อุปกรณ์

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. วัสดุที่ใช้งาน	36	ประเภทวัสดุของภาวะ/อุปกรณ์ มีความเหมาะสมกับการใช้งาน - ภาชนะมีผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย ไม่มีร่อง ซอก หรือมุม ปากไม่แคบ ก้นไม่ลึก (3) - แก้วน้ำเป็นชนิดที่ไม่แตกแตงสี ปากไม่แคบ ไม่มีก้นลึก * (5) - อยู่ในสภาพที่ดี ไม่แตกกะเทาะ เป็นสนิม หรือมีร่องรอยถูกกัดกร่อน * (5) - หม้อ กระทะ เลือกใช้อลูมิเนียม หรือ สเตนเลสแบบที่ไม่รอยตะเข็บ และไม่เป็ร่อง (บัดกรี) (5) - เลือกซื้อ ภาชนะเมลามีนที่ได้มาตรฐานและการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ อยู่ในสภาพดี (5) - นำถุงพลาสติกมารองกล่องโฟมก่อนบรรจุอาหาร รวมทั้งไม่ควรนำกล่องโฟมที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือมาใช้ซ้ำ (5) - เลือกเซรามิกชนิดที่ไม่มีสวดลายหรือลายพิมพ์บนเคลือบ โดยเฉพาะบริเวณก้นภาชนะที่ต้องสัมผัสกับอาหาร (5)		
2. การทำความสะอาด	37	ใช้เครื่องมือล้างภาชนะที่มีประสิทธิภาพหรือ ล้างอุปกรณ์ด้วยวิธีการ 3 ขั้นตอน การล้างภาชนะอุปกรณ์ที่ถูกหลักสุขาภิบาล คือการล้าง 3 ขั้นตอน (3) - นำภาชนะอุปกรณ์ มาคว่ำไว้บนแคร์ ตะกร้า ที่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. โดยนำไปผึ่งในที่ ๆ มีแดดส่อง ห้ามใช้ผ้าเช็ด (5) - ทำการสวอปภาชนะ ตรวจวิเคราะห์ความสะอาดทางห้องปฏิบัติการด้วย (5)		
	38	อุปกรณ์การล้างทำความสะอาดต้องอยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. - อ่างที่ใช้ล้างภาชนะอุปกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มีความสูงพอเหมาะในการยืนล้างและต้องมีอย่างน้อย 2 อ่าง เพื่อใช้ล้างภาชนะอย่างน้อย 3 ขั้นตอน ถ้ามี 2 อ่าง ในอ่างที่ 2 ต้องล้างด้วยน้ำไหลตลอดเวลา แต่ถ้าไม่ได้ล้างด้วยน้ำไหลควรมีอย่างน้อย 3 อ่าง ถ้าใช้อ่างล้างภาชนะที่ไม่มีท่อระบายน้ำควรมีอย่างน้อย 3 ไบ - ในกรณีล้างภาชนะด้วยเครื่องให้พิจารณาจากคะแนนในตัวชี้วัดที่ 36		
	39	ใช้อ่างล้างภาชนะอุปกรณ์ ที่มีท่อระบายน้ำที่ใช้การได้ดี และต่อเข้าสู่บ่อตกไขมัน - มีท่อระบายหรือรางระบายน้ำที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี ไม่แตกร้าว ไม่อุดตัน - ติดตั้งบ่อตกไขมันไม่ระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะโดยตรง - มีการทำความสะอาดท่อและรางระบายน้ำเป็นประจำ		

องค์ประกอบที่ 5 ภาชนะ/อุปกรณ์ (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
3. การเก็บรักษา	40	การเก็บรักษา ต้องอยู่ในสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะ - เก็บเฉพาะภาชนะอุปกรณ์ที่ฝั่งแห้งดีแล้วเท่านั้น ไม่นำอุปกรณ์ที่ยังเปียกอยู่มาเก็บ - บริเวณที่เก็บอุปกรณ์ต้องสะอาด ไม่เปียกชื้น ไม่มีสัตว์นำโรคมารบกวน และไม่เก็บในบริเวณเดียวกับที่ใช้เก็บสารเคมีอันตราย - จัดเก็บอย่างเป็นระบบ เหมาะสมกับประเภท และชนิดอุปกรณ์ เช่น ช้อน ส้อม ตะเกียบ โดยเอาส่วนที่ตักอาหารลงล่าง และให้ส่วนที่เป็นตามซี่บนบน จาน ชาม หรือแก้ว ให้คว่ำไว้บนตะแกรงหรือตะกร้าที่สะอาด เครื่องครัวเครื่องใช้ที่มีหูแขวน เช่น หม้อ กระทะ ให้หันเอาส่วนที่ใส่อาหารเข้าผนัง ตะหลิว ทัพพี ให้หันด้ามจับไปทางเดียวกัน		
	41	เก็บในภาชนะที่สะอาดมีการปกปิดที่ดีเพื่อป้องกันการปนเปื้อน - จัดให้มีตู้ ชั้น หรือกล่องพลาสติกที่มีฝาปิดมิดชิดสำหรับบรรจุภาชนะที่ทำความสะอาดแล้ว - มีการจำแนกหมวดหมู่ตามประเภทภาชนะพร้อมติดป้ายข้อความ/สัญลักษณ์		

องค์ประกอบที่ 6 ความปลอดภัย

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. สถานที่	42	ได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข รวมทั้งกฎระเบียบอื่น ๆ - มีใบอนุญาตฯ แต่ไม่ได้ติดตั้งไว้ในสถานที่เห็นได้ชัดเจนต้องเรียกหา (3) - แสดงใบอนุญาตสถานที่จำหน่ายอาหารติดตั้งไว้ในสถานที่เห็นได้อย่างชัดเจน (5)		
	43	มีความปลอดภัยในการให้บริการ ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีมลภาวะ* - สถานที่ตั้ง ต้องอยู่ในที่ที่ไม่ทำให้อาหารที่ผลิตเกิดการปนเปื้อนได้ (รายละเอียดดูเอกสารประกอบ)		
	44	มีระบบการป้องกันสัตว์และแมลงต่าง ๆ - ติดตั้งอุปกรณ์ที่ป้องกันสัตว์และแมลง เช่น มุ้งลวดม่านพลาสติก ตะแกรงหรือฝาครอบกันสัตว์ทางทอระบายน้ำ (3) - การใช้สารเคมีเพื่อกำจัดและควบคุมสัตว์แมลงนำโรค โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของมนุษย์ (5) - การใช้วิธีกล ได้แก่ การใช้กับดัก กาว หรือติดตั้งอุปกรณ์ดักจับแมลงไฟฟ้า (5)		
	45	มีระบบการควบคุมปัจจัยการเกิดภัยต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย แก๊ส ไฟฟ้าลัดวงจร เป็นต้น - การเลือกถังแก๊ส ควรเลือกใช้ถังแก๊สหุงต้มที่มีเครื่องหมายของผู้ผลิต มีตราสัญลักษณ์เครื่องหมายรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) มีการปิดผนึกบนวาล์วหัวถังแก๊ส ระบุวันเดือน ปี การทดสอบถึงครั้งสุดท้ายซึ่งไม่ควรเกิน 5 ปี อยู่ในสภาพสมบูรณ์ไม่บุบ ไม่บวม หรือเป็นสนิม (3) - การติดตั้งถังแก๊สควรติดตั้งถังแก๊สบนพื้นที่ราบและแข็งแรง ไม่เอียงหรือล้มถังแก๊สควรติดตั้งเตาแก๊สหุงต้มห่างจากถังแก๊สหุงต้มประมาณ 1.5-2 เมตร ในที่ที่อากาศถ่ายเทสะดวกและอยู่ในบริเวณที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็ว ไม่กีดขวางทางเข้าออก ไม่ควรถังแก๊สในห้องใต้ดินหรือพื้นที่ที่ต่ำกว่าระดับพื้นดิน สำหรับสถานที่ซึ่งมีปริมาณรวมกันทั้งหมดเกิน 500 ลิตร ต้องติดตั้งเครื่องส่งเสียงดัง เมื่อเกิดแก๊สรั่วอย่างน้อย 1 เครื่อง (รายละเอียดดูตามคู่มือ) (3) - ต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ 1 เครื่องต่อพื้นที่อาคารไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน 45 เมตร การติดตั้งต้องให้ส่วนบนสุดของตัวเครื่องสูงจากระดับพื้นอาคารไม่เกิน 1.50 เมตร ในที่มองเห็นสามารถอ่านคำแนะนำการใช้ได้ (5) - ติดตั้งเครื่องป้องกันกระแสน้ำและพิคัดตัดกระแสของบริภัณฑ์ การต่อลงดินของบริภัณฑ์ฯ (5)		

องค์ประกอบที่ 6 ความปลอดภัย (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. สถานที่	46	มีการฝึกซ้อม เตรียมความพร้อมต่อกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน - มีการดำเนินการตรวจสอบอุปกรณ์ถังก๊าซ รวมทั้งเครื่องดับเพลิง ว่าอยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ (3) - พนักงานในครัวสามารถสาธิตวิธีการใช้เครื่องดับเพลิงพร้อมทั้งวิธีการดูแลรักษาได้ (4) - มีการฝึกซ้อมป้องกันภัยอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งเอกสารหลักฐาน บันทึกการฝึกซ้อม (5)		

องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการนักท่องเที่ยว

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. ผู้ให้บริการ	47	ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม - พนักงานแต่งกายด้วยเครื่องแบบของร้านที่สะอาดเรียบร้อย แสดงถึงภาพพจน์ที่ดี - พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายแขก (ตามมาตรฐานที่ห้องอาหารตั้งไว้) - พนักงานมีความกระตือรือร้น พร้อมให้บริการเมื่อลูกค้าเรียกหาได้อย่างทันท่วงที		
	48	มีรายการอาหาร พร้อมระบุราคาที่ชัดเจนเป็นธรรม* - คำนึงถึงการแสดงภาพลักษณ์และกำหนดราคา (3) - รูปแบบการจัดทำเมนู (ลักษณะและขนาดตัวอักษร, รูปภาพที่แสดง) มีความชัดเจน (3) - แบ่งประเภทหมวดหมู่และประเภทอาหารที่เหมาะสม (5) - ความเหมาะสมในการใช้งานและการจัดเก็บ (5) - จัดทำเมนู 2 ภาษา หรือมากกว่า (ไทย-อังกฤษ) (5)		เมนูอาหารมีเพียงภาษาไทย
	49	สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ - มีบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ 1 คน (3) - มีบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของจำนวนพนักงานต้อนรับ (5)		
	50	มีความรู้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการ - สามารถแนะนำอาหารเด่น หรือเมนูแนะนำของทางร้านได้ (3) - สามารถบอกรสชาติ ปริมาณ วิธีการปรุง เครื่องเคียงของเมนูของอาหารแต่ละชนิดและส่วนประกอบสำคัญของแต่ละรายการได้		

องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการนักท่องเที่ยว (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. ผู้ให้บริการ	51	ให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว เรียบร้อย* - มีการแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงเวลาในการปรุงและเสิร์ฟอาหารโดยประมาณ (โดยพิจารณาจากประเภทอาหารจำนวนลูกค้าเป็นต้น) - มีความรู้เกี่ยวกับการลำดับอาหารเช่น อาหารเรียกน้ำย่อย อาหารจานหลัก ฯลฯ ระยะเวลาในการประกอบอาหาร - มีการแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงรายการอาหารที่ต้องใช้ระยะเวลาปรุงนาน และอาจแนะนำอาหารเรียกน้ำย่อย หรือของว่างอื่นๆ ให้ลูกค้าเลือกระหว่างรอรายการอาหารหลัก		
2. สถานที่ให้บริการ	52	มีระบบการบริหารจัดการปัญหาด้านการบริการ - สามารถบอกขั้นตอน /แนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่พอใจของแขกได้อย่างเหมาะสม (3) - มีการจัดทำใบประเมินความพึงพอใจของลูกค้า (3) - มีการดำเนินการจัดทำแนวทาง/วิธีปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้า (5) - มีหลักฐานการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริการ (5) - ขอร้องเรียนจากลูกค้าจะต้องนำไปสู่การรับรู้ของพนักงานที่เกี่ยวข้อง (ดูจากรายงานการประชุมพนักงาน ฯลฯ) (5)		
	53	สามารถให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงได้ - สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวรวมถึงวิธีการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงได้ (3) - สามารถให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรม มหกรรม เทศกาลต่างๆ ได้ (3) - จัดทำมุมประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ (5) - จัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (ไทย/อังกฤษ) (5) - จัดให้มีแผนที่ท่องเที่ยว (5)		
	54	มีความสะดวกในการเข้าไปใช้บริการ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า - สถานที่ตั้งมองเห็นชัดเจน ทำเลที่ตั้งควรหาง่าย ถ้าเป็นที่ตั้งภายนอกอาคารทำเลหรือป้ายต้องชัดเจนมองเห็นในระยะไกล (3) - เข้าถึงได้ง่าย ที่ตั้งต้องสะดวกต่อลูกค้าที่จะมาใช้บริการ ทางเข้า/ทางออก สะดวกไม่ไกลป้ายรถประจำทาง รถไฟฟ้า รถใต้ดิน - มีที่จอดรถเพียงพอ ที่ตั้งของร้านใกล้ที่จอดรถ มีพนักงานให้บริการ (5) - มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆให้แก่ลูกค้า ได้แก่ เก้าอี้สำหรับเด็กเล็ก การรับจองโต๊ะอาหาร - ล้วงหน้า การบริการรับฝากของ สนามเด็กเล่น อินเทอร์เน็ต มุมอ่านหนังสือ ฯ (อย่างน้อย 3 อย่าง) (5)		

องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการนักท่องเที่ยว (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
2. สถานที่ให้บริการ	55	มีหลักฐานแสดงการรับรองมาตรฐานอาหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - มีหลักฐานแสดงการรับรองมาตรฐานอาหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังคงอยู่ในช่วงระยะเวลาในการรับรอง (3) - ได้รับรางวัลต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (5)		
	56	มีการจัดระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ 1. อาคาร ได้แก่ ทางเข้าสู่อาคาร ประตู ทางลาด ลิฟต์ ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือ 2. สถานที่ ได้แก่ ที่จอดรถ ทางสัญจร/3. บริการสาธารณะ ได้แก่ เคาน์เตอร์บริการ โทรศัพท์สาธารณะ		
3. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม	57	การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมสำหรับการให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม - พนักงานบริการต้องเริ่มปฏิบัติหน้าที่ก่อนเวลาเปิดให้บริการอย่างน้อย 1 ชั่วโมง - จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้อยู่ในสภาพพร้อมรับลูกค้าได้ทันที อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้บนโต๊ะ ถูกจัดวางเรียบร้อย - จัดให้มีตู้หรือโต๊ะเก็บอุปกรณ์ประจำ สเตชัน เพื่อความสะดวกในการบริการลูกค้า - การเตรียมตัวของพนักงาน จัดแต่งกายให้เรียบร้อย ก่อนเวลาเปิดบริการไม่น้อยกว่า 15 นาที		
	58	การทักทาย นำลูกค้าไปที่โต๊ะ และการรับคำสั่งอาหารเครื่องดื่มอย่างเหมาะสม - การต้อนรับจะเริ่มจากการสวัสดีทักทายลูกค้า สอบถามความต้องการ จำนวนลูกค้า จองไว้หรือไม่ แล้วนำลูกค้าไปนั่งโต๊ะ - ที่เหมาะสมและตรงความต้องการของลูกค้ามากที่สุด เลื่อนเก้าอี้และเชิญลูกค้านั่ง - พนักงานเสิร์ฟนำเมนูให้กับลูกค้า โดยเข้าทางขวาและยื่นให้ด้วยมือขวา ถ้ามีสุขภาพสตรีจะยื่นให้สุขภาพสตรีก่อน - โบรรับคำสั่งอาหาร ต้องประกอบด้วย วัน เดือนปี หมายเลขโต๊ะ รายการอาหารที่ลูกค้าสั่ง ชื่อหรือหมายเลขของพนักงานผู้รับคำสั่ง หมายเหตุความต้องการพิเศษ เช่น ไม่เผ็ด - แนะนำรายการอาหารที่ขึ้นชื่อของห้องอาหาร และรายการอาหารอื่นๆ ที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของแขก - เมื่อลูกค้าสั่งอาหารแล้ว พนักงานจะต้องขออนุญาตทวนรายการอาหารทั้งหมดให้ลูกค้าฟังเพื่อป้องกันการผิดพลาด		

องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการนักท่องเที่ยว (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
3. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม	59	การเสิร์ฟอาหาร อย่างถูกต้องเหมาะสมกับประเภทของอาหารนั้น ๆ - อาหารจานเดียว ถือถาดด้วยมือซ้าย เข้าไปทางด้านขวาของลูกค้า ใช้มือขวาจับจานอาหารวางตรงหน้าลูกค้าอย่างนุ่มนวล - การเสิร์ฟสลัด ที่เป็นอาหารรับประทานร่วมกับอาหารจานหลัก จะเสิร์ฟด้านซ้ายของลูกค้า - การเสิร์ฟอาหารที่เป็นจานกลางให้ลูกค้ารับประทานร่วมกัน เช่น แกง จะมีการจัดเตรียมช้อนกลาง ทัพพี ถ้วยแบ่ง ไว้ให้ลูกค้า - การเสิร์ฟอาหารที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น อาหารประเภทหม้อไฟ พนักงานจะต้องกล่าวขอโทษลูกค้าให้ลูกค้าทราบว่าเสิร์ฟอาหารหม้อไฟ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้		
	60	เสิร์ฟเครื่องดื่ม อย่างถูกต้องเหมาะสมกับประเภทของเครื่องดื่ม - พนักงานมีทักษะในการเสิร์ฟโดยใช้หลักการเสิร์ฟเดียวกัน คือนำเครื่องดื่มที่ลูกค้าสั่งใส่ถาดเสิร์ฟ - เข้าเสิร์ฟทางด้านขวาโดยวิธีการเสิร์ฟแตกต่างกันบ้างตามประเภทของเครื่องดื่ม นั้นๆ เช่น การเสิร์ฟน้ำ วางแก้วน้ำบนโต๊ะด้านขวาของลูกค้า แล้วรินน้ำจากขวดหรือเหยือก ห่างจากแก้วพอประมาณอย่าให้กระทบกัน การเสิร์ฟเป็นแก้ว เข้าทางขวาเช่นกัน ห้ามจับส่วนบนของแก้วหรือปากแก้วเด็ดขาด (สำหรับเครื่องดื่มประเภทอื่น เช่น ชา กาแฟ เบียร์ ไวน์ ให้ดูภาคผนวก)		
	61	การเก็บภาชนะ อุปกรณ์ที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้งานบนโต๊ะอาหาร - พนักงานมีทักษะในการเก็บภาชนะ อุปกรณ์ออกจากโต๊ะอาหาร อย่างมีขั้นตอน เป็นระเบียบตามหลักสากล (ดูภาคผนวก) ☐ มีทักษะพอใช้ ☒ มีทักษะดี ☐ มีทักษะดีเยี่ยม		
	62	การเรียกเก็บเงินจากลูกค้า มีความถูกต้อง ชัดเจน - พนักงานบริการมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปให้พนักงานเก็บเงิน เมื่อตรวจทานพบข้อผิดพลาดใดต้องรีบแก้ไขทันที - นำใบเรียกเก็บเงินใส่แฟ้ม (Bill Holder) หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ห้องอาหารกำหนด เช่น กล่องไม้สักพร้อมปากกา ไปเรียกเก็บเงิน - พนักงานไม่ต้องพูดค่าใช้จ่ายให้แขกทราบ เว้นเสียแต่ว่าแขกร้องขอ - ขณะที่แขกกำลังตรวจสอบใบเรียกเก็บเงินอยู่ พนักงานควรรยืนห่างจากโต๊ะแขกพอประมาณ - เมื่อแขกใส่เงิน หรือ บัตรเครดิตไว้ในแฟ้มเรียกเก็บเงินเรียบร้อยแล้ว พนักงานควรตรวจสอบให้มั่นใจว่าเงินนั้นมีจำนวนเพียงพอ - กรณีที่ชำระด้วยเงินสดพนักงานต้องทอนเงินให้แขกอย่างถูกต้อง/ชำระด้วยบัตรเครดิตตรวจสอบลายเซ็นว่าถูกต้องหรือไม่		

องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการนักท่องเที่ยว (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
3. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม	63	การอำนวยความสะดวกเมื่อลูกค้าออกจากห้องอาหาร - ช่วยเลื่อนเก้าอี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่แขก โดยเริ่มจากแขกสุภาพสตรีหรือผู้สูงอายุก่อนเป็นอันดับแรก - มีการให้บริการที่สร้างความประทับใจให้แก่แขก เช่น กางร่มไปส่งเวลาฝนตก บริการฝากคืนสัมภาระ ฯลฯ - แสดงความขอบคุณโดยการไหว้และอวยพรแขก “ขอบคุณ” “โอกาสหน้าเชิญใหม่” เป็นต้น		
	64	มีการประชุมทีมงานก่อนและหลังการให้บริการ อย่างสม่ำเสมอ - การประชุมทีมงานก่อนเปิดห้องอาหาร ได้แก่การแจ้งจำนวนแขกที่จองโต๊ะล่วงหน้า แยกสำคัญประจำวัน รายการอาหารพิเศษ - การประชุมทีมงานหลังจากให้บริการ ผู้จัดการจะทำการสรุปผลการปฏิบัติงาน เช่นยอดขายประจำวัน กล่าวยกย่อง ชื่นชม เตือน - มีหลักฐานการประชุม เช่น บันทึกการประชุม สรุปผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น (5)		

องค์ประกอบที่ 8 การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. นำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ	65	มีธรรมาภิบาลองค์กร ได้แก่ การดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ - ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการร้านอาหารไม่มีประวัติการกระทำความผิดหรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีความ		
	66	มีความรับผิดชอบต่อสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงาน - อนุญาตให้พนักงานมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น - ไม่ละเมิดต่อสิทธิทางทรัพย์สินรวมถึงการปลอมแปลง/ละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีการจ่ายค่าชดเชยอย่างเป็นธรรมแก่เจ้าของทรัพย์สิน - มีการให้ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม จัดทำประกันสังคม ฯ - มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก หรือ สวัสดิการต่างๆ ให้แก่พนักงาน - มีการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อแรงงานต่างชาติ ที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย - เปิดโอกาสลูกจ้างในการพัฒนาศักยภาพ		

องค์ประกอบที่ 8 การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม สิ่งแวดล้อม (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
1. นำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ	67	ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค (ในการรับข่าวสารรวมทั้งคำพยานคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอ) - ผู้บริโภคได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพยานคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอพิจารณาจากรายการอาหารรวมทั้งโฆษณาโปรโมชัน - ผู้บริโภคได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ทั้ง เด็ก สตรี และคนชรา มีการเรียงลำดับการให้บริการ - ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความสมัครใจและปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม - มีการประกันภัยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (5)		
	68	มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ชุมชนใกล้เคียง - มีการบริจาค สนับสนุนโครงการช่วยเหลือสังคม (Supporter) (3) - จัดทำโครงการพัฒนาสังคมในท้องถิ่น (Project Leader) (5)		
	69	ไม่มีสิ่งทำลายภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ** - การตกแต่งสถานที่ การแสดงหรือติดตั้งสื่อต่างๆ ไม่ขัดต่อวัฒนธรรมอันดีของประเทศ - ไม่สนับสนุนการขายบริการทางเพศ		
2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	70	สร้างความตระหนักเรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม - มีหลักฐานที่แสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหาร เช่น นโยบาย หรือแผนงานที่สอดคล้องกับองค์กร (3) - มีการอบรมพนักงานเกี่ยวกับความตระหนักในการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนด (4) - มีวิธีการสื่อสารภายใน และภายนอกองค์กร เช่น ติดข้อความรณรงค์ จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ (4) - ได้รับรางวัลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (5)		
	71	มีระบบการกำจัดขยะที่ดีมีประสิทธิภาพ - เศษอาหารจะต้องเก็บไว้ในภาชนะที่กันน้ำ ไม่ดูดซึมและทำความสะอาดง่าย มีฝาปิดมิดชิด - มีการจัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง มีบันทึกการจัดการของเสีย (จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศกิจ ฯ) - มีระบบการบริหารจัดการเพื่อลดปริมาณขยะ 4 R		
	72	มีระบบการจัดการน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ - มีการติดตั้งบ่อดักไขมันอย่างเหมาะสมกับขนาดของสถานประกอบการ (ดูรายละเอียดภาคผนวก) - มีการทำความสะอาด คู่อัฒริษาที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ		

องค์ประกอบที่ 8 การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม สิ่งแวดล้อม (ต่อ)

เกณฑ์	ข้อ	ตัวชี้วัด	คะแนน	หมายเหตุ
2. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	73	มีการส่งเสริมให้ใช้วัสดุที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม - ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก เช่น โฟม พลาสติก - เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประหยัดไฟ (อย่างน้อย 5 ตัวอย่าง) - เลือกซื้อผลิตภัณฑ์คุณภาพเพื่อสิ่งแวดล้อม เช่น ฉลากเขียว ฯลฯ (อย่างน้อย 5 ตัวอย่าง)		
	74	ส่งเสริมการประหยัดพลังงานและน้ำ - มีการติดป้ายคำขวัญ สติกเกอร์ รณรงค์ประหยัดพลังงานและน้ำ ในบริเวณต่างๆ ที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ห้องน้ำ - มีหลักฐานการกำหนดวิธีการประหยัดพลังงานในร้านอาหาร		
3. การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน	75	มีการรวมกิจกรรมของชุมชนในการรักษาสิ่งดีงาม วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ* - ไม่มีการแสดงหรือติดตั้งสื่อต่างๆ ที่ขัดต่อวัฒนธรรมอันดีของประเทศ - การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประเพณี ตามเทศกาลสำคัญๆ - เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในการพัฒนาสถานที่สาธารณะ		
	76	เป็นสมาชิกสมาคม ชมรมต่าง ๆ และมองหาช่องทางความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง - เป็นสมาชิก สมาคม ชมรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจร้านอาหาร หรือ การท่องเที่ยว - มีการออกงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น การออกร้านในงานมหกรรมอาหาร มหกรรมท่องเที่ยว		
	77	สนับสนุนผลิตภัณฑ์จากชุมชนท้องถิ่น - สนับสนุนผลิตภัณฑ์จากชุมชนหรือให้สิทธิพิเศษแก่ซัพพลายเออร์ในท้องถิ่น - เลือกใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม งานฝีมือของไทยในการตกแต่งอาคาร สถานที่ รวมถึงโต๊ะอาหาร		

สรุปภาพรวมทุกองค์ประกอบ
☐ 0 - 269 ควรปรับปรุง
☐ 270 - 307 พอใช้
☐ 308 - 346 ดี
☐ 347 - 385 ดีมาก

สรุปคะแนนรายองค์ประกอบ	คะแนน	ระบบคุณภาพ
องค์ประกอบที่ 1 สถานที่		
องค์ประกอบที่ 2 อาหาร		
องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ		
องค์ประกอบที่ 4 บุคลากร		
องค์ประกอบที่ 5 ภาชนะ/อุปกรณ์		
องค์ประกอบที่ 6 ความปลอดภัย		
องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว		
องค์ประกอบที่ 8 การตระหนัก รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม		
คะแนนรวมทุกองค์ประกอบ		

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายสุพล ศรีพันธุ์
นายสุวัตร สิทธิหล่อ
นางมยุรี ทองสงฆ์

อธิบดีกรมการท่องเที่ยว
รองอธิบดีกรมการท่องเที่ยว
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว

คณะผู้จัดทำ

นางสาวรัตนาวัลย์ ชันติจันญาไชย
นางสาวกอบกุล ปิตรชาติ
นายสันติพงศ์ บุญเลิศ
นายวิชญ์พงษ์ อดิศักดิ์เมธี
นางสาวอรณี อนุตรเมธากุล

นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ
นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ
นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ
นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ
นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ

